enontekiön sanomat

Torstaina 8. syyskuuta 2016 | ELÄMÄÄ VALTAKUNNAN HUIPULLA | N:o 36 | 11. vuosikerta

Vertaistukea valkealla

Omaishoitajien työ voi olla raskasta ja yksinäistä. Hieman helpottaa, kun juo nokipannukahvit kavereiden kanssa.

Lue lisää keskiaukeamalta.

Torstaina 8. syyskuuta 2016

Jokaisen omaishoitajan tarina on erilainen

Enontekiön omaishoitajat kokoontuvat säännöllisesti vaihtamaan kuulumisiaan. Vertaistukitapaamisesta on tullut tärkeä arjen pirstys itsenäistä hoitotyötä kotona raataville.

Enontekiön omaishoitajien vertaistukiryhmässä kuulumisiaan vaihtavat vetäjien Anne Näkkäläjärven (vas.) ja Leena Palojärven (oik.) johdolla Tuula Ruponen (toinen vas.), Riitta Vieltojärvi ja Paula Nillmaa (edessä). Lisää omaishoitajia toivotaan mukaan tapaamisiin.

TAPAAMISIIN osallistuva **Riitta Vieltojärvi** koke ryhmän erittäin tärkeäksi.

– Ehdottomasti tälle on tarvetta. Kaikki vaan eivät pääse osallistumaan, kun matkat ovat pitkät ja hoidettavaa ei välttämättä voi jättää kotiin.

Syksyn ensimmäinen tapaaminen järjestettiin Jyppyrällä, mutta tavallisesti ryhmä kokoontuu kerran kuussa Aspa-koti Riekonmarjan tiloissa.

– Keväisin ja syksyisin pyrimme järjestämään myös ulkotapaamisia, kertoo vertaistukiryhmän vetäjänä toimiva, Sámisoster ry:n Birgen ruovttus -projektin toiminnanohjaaja **Leena Palojärvi**.

Nokipannukahvin ja hillosmakkaran lomassa vaihdetaan kuulumisia, muistellaan menneitä ja suunnitellaan tulevaa. Läheisen ihmisen kotona hoitaminen on ryhmän yhdistävä tekijä, mutta jokaisen tarina on erilainen.

Palojoensuulainen **Tuula Ruposella** on monta roolia. Useiden vuosien omaishoitajuuden jälkeen naisen toimenkuvaan kuuluu läheisiomittaminen.

– Hoidin naapurin pappaa melkein neljä vuotta, mutta kun liikkuminen kotona kävi hankalaksi, niin hän muutti Ounasmajoille ja hyvin on viihtynyt.

Omaishoitajaksi Tuula päätyi naapurin pyynnöstä.

– Hänen lapsensa asuvat muualla ja kysyivät minulta, alkaisinko isän omaishoitajaksi. Aloin ja hyvin ne vuodet menivät. Hän on ollut toi kitollinen hoidettava, ihana papparainen.

Tuula katsoo omaishoitajuutta kahdesta eri näkökulmasta, mutta lopputulos on molemmissa sama.

– Olen kaikin puolin tyytyväinen. Enontekiöllä on otettu omaishoitajat hyvin huomioon.

Vaikeavammaisen tyttärensä omaishoitajana toimiva Riitta Vieltojärvi on niin ikään tyytyväinen kunnan panostukseen omaishoidossa, mutta hänen mukaansa epäkohtia kin löytyy.

– Vaikeavammaisen ympärivuorokautista sijaishoitoa tästä kunnasta ei löydy. Siitä asiasta on saanut tingata.

Hänen mukaansa omaishoitajan vapaapäivien pite ei sen vuoksi onnistu lain edellyttämällä tavalla. Vieltojärvi on vuosiksi ymmenien ajan hoitanut tytärtään ilman lomituksia.

– Keväällä alkoi tuntua, että olen väsynyt, joten oli pakko tehdä jokin ratkaisu. Helmikuussa vein **Eliisan** ensimmäisen kerran Kolpeneelle ja loppukesästä päätin, että nyt alan pitää vapaistani kiinni. Kokeilimme yksityisiä hoitokoteja pari kertaa, mutta hoidon taso ei ollut hyvä, Kolpeue on hyvä paikka, siellä on ammattitaitoinen henkilökunta, Vieltojärvi toteaa.

Muistisairaan miehensä omaishoitajana kolme vuotta toiminut **Paula Nillmaa** on päättänyt, että niin kauan kun puolison jalat toimivat, hän voi asua kotona.

– Nostelemaan minä en ala enkä pysty. En halua toisia ihmisiä vaivata, vaan hoidan niin pitkälle yksin kuin mahdollista. Kun on tarve levähtää, niin vien hänet Luppokodille. En kiro, että tämä minun omaishoitajuus olisi fyysisesti raskasta, mutta henkisesti on.

Nillmaan mukaan kunta on huomioinut omaishoitajat hyvin.

– Olen saanu apua yleensä, kun sitä olen tarvinnut. Nämä vertaistukitapaamiset ovat tärkeitä. Täällä saa uutta tietoa ja voimia arkeen.

Lomittajat perhepiirisä

Ryhmän toisen vetäjän, kunnan saamenkielisen osaasiantyöntekijän **Anne Näkkäläjärven** työn yksi osa-alue on omaishoito. **Hänen** mukaansa omaishoitajien määrä Enontekiöllä on suuri.

– Meillä lautakunta on hälunnut satsata omaishoitoon. Ios verras Lapin kuntis, niin Enontekiö on kärkipäässä.

– Kerran yhdessä seminaarissa kävi ilmi, että siihen aikaan Enontekiöllä oli 49 omaishoidon tukea saavaa ja Kemin kaupungissa 53. Lautakunta on totisesti satsannut tähän asiaan, Leena Palojärvi lisää.

Tällä hetkellä Enontekiöllä on 32 omaishoidontukea saavaa. Suurin osa hoidettavista on ikäihmisiä, mutta myös lapsia ja aikuisia nuoria on Näkkäläjärven mukaan paljon. Enontekiöläisten omaishoitajien lomaitus toimii läheisloimitusperiaatteella.

– Lomittajat tulevat yleensä perhepiiristä. Läheisloimitusta käyttää säännöllisesti noin viisi omaishoitajaa. Osa sitten käyttää Luppokotia, Kolpenetta, vuodeosastoa tai esimerkiksi Lapin kuntoutusta. Suurin osa on niitä, jotka eivät pidä vapaita tai lomitus hoitou jotenkin perhepiirissä.

Näkkäläjärven mukaan hoitajien kynnys vapaiden pitämiseen on korkea.

– Varsinkin se ensimmäinen kerta on monille hankala. Omaishoitajille kuuluu kolme vapaapäivää kuukaudessa, mutta niitä voi myös säästää ja pitää sitten myöhemmin pitemmän päikän.

Vaikeavammaisen ympärivuorokautisen sijaishoidon puuttuminen on Näkkäläjärven mukaan harmillista, mutta hän uskoo, että tulevaisuudessa asiaan tulee muutos.

– Toistaiseksi tarve on ollut niin vähäinen, mutta nyt alkaa olla edessä sellainen tilanne, että on mietittävä, miten sitä alettaisiin järjestää oman kunnan alueella. Tavoitehan on se, että laitos ei olisi kenenkään luoti.

Enontekiön kunnan ja Sámisosterin järjestämä Enontekiön omaishoitajien vertaistukiryhmä on kaikille avoin. Ryhmä kokoontuu seuraavan kerran Aspa-koti Riekonmarjassa 5. lokakuuta.

Tanja Virkkunen

Syyskauden ensimmäinen vertaistukitapaaminen järjestettiin Jyppyrällä, jossa juteltiin makkaranpaiston lomassa.

Anne Näkkäläjärvi ja Leena Palojärvi tutkailivat kalenteritaan ja päättivät, että ryhmä tapaa seuraavan kerran 5. lokakuuta Aspa-koti Riekonmarjassa.